

Nr 102.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillgodoseende av universitetets i Lund och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningars i Lund behov av tomtmark jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 107 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1948, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att med Malmöhus läns landsting träffa överenskommelse om dispositionen av viss tomtmark i Lunds stad m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för ecklesiastikdepartementet förordat.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Anderberg m. fl.* (I: 285) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Landskrona m. fl. (II: 437), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 107 måtte besluta i enlighet med vad i motionerna anförts och i enlighet med det förslag till lösning av ifrågavarande tomtmarksfrågor vid universitetet i Lund och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund som särskilt utsedda förhandlingsdelegerade framlagt.

Beträffande innehållet i nämnda motioner hänvisas, i den mån detsamma ej framgår av det följande, till motionen I: 285.

De i propositionen avsedda tomtmarksfrågorna gälla i huvudsak följande områden i Lunds stad, nämligen *dels* det s. k. södra lasarettområdet, vilket till viss del tillhör staten och till viss del Malmöhus läns landsting men som i sin helhet disponeras av landstinget för sjukhusändamål, utan att någon avgäld därvid erlägges för den staten tillhöriga delen, *dels* det s. k. norra lasarettområdet, vilket tillhör staten men mot årlig avgäld disponeras av landstinget för sjukhusändamål, *dels ock* den av folkskoleseminariet i Lund disponerade seminarietomten, vilken likaledes tillhör staten.

Särskilt utsedda *förhandlingsdelegerade* för å ena sidan det större akademiska konsistoriet i Lund och å andra sidan Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott ha nu i fråga om nämnda markområden framlagt förslag

till vissa markbyten och därmed sammanhängande ekonomiska uppgörelser mellan staten och landstinget. Detta förslag innebär i fråga om själva markdispositionen, att hela södra lasarettområdet skulle överlämnas till universitetet, som därvid med äganderätt skulle förvärva de delar av detta område, som nu tillhöra landstinget, att norra lasarettområdet skulle, med viss utvidgning, i fortsättningen kostnadsfritt upplåtas till landstinget för sjukhusändamål mot att sjukvårdsinrättningarna ställdes till förfogande för den medicinska undervisningen och forskningen, samt att seminarietomten på enahanda villkor skulle reserveras för sjukvårdsinrättningarnas utbyggnad. De förhandlingsdelegerade ha vidare föreslagit, att staten skulle inlösa de å södra lasarettområdet befintliga byggnaderna (vilka till viss del uppförts med bidrag av statsmedel) samt att landstinget skulle inlösa å seminarietomten belägna byggnader. Inlösningsbeloppen skulle i båda fallen bestämmas till 50 procent av vid värdering åsatta värden. Slutligen skulle staten förbinda sig att utöver nu nämnda ersättning bidra med halva kostnaden för sådana nya sjukhusbyggnader, som efter samstämmande beslut av riksdag och landsting komme att uppföras norr om Allhelgona Kyrkogata d. v. s. norr om södra lasarettområdet, i den mån dessa ersatte byggnader å sistnämnda område.

De förhandlingsdelegerades förslag har godkänts av *konsistoriet* och *landstingets förvaltningsutskott*.

Flertalet *remissmyndigheter* ha i princip anslutit sig till det framlagda förslaget även om också vissa, delvis ganska starka erinringar gjorts främst i fråga om förslaget ekonomiska konsekvenser.

Byggnadsstyrelsen har sålunda förklarat sig i huvudsak icke ha något att erinra mot det föreliggande förslaget. I fråga om inlösningsen av de å södra lasarettområdet respektive seminarietomten befintliga byggnaderna har ämbetsverket dock anfört bland annat följande.

Byggnadsstyrelsen får framhålla, att bestämmelsen 50 procent av åsatta värden torde ha tillkommit med hänsyn till att kostnaderna för sådana sjukvårdsinrättningar, som stå till förfogande för den medicinska undervisningen och forskningen, halveras mellan staten och landstinget. Styrelsen får i detta sammanhang emellertid även framhålla, att den inom styrelsen pågående generalplanutredningen för universitetet fortskridit så långt, att av densamma synes framgå, att befintliga byggnader inom södra lasarettområdet endast i ringa utsträckning torde kunna utnyttjas för universitetets behov, vilket förhållande givetvis måste beaktas vid en kommande värdering.

Beträffande seminariet, vars byggnad helt bestritts av statsmedel, föreligger icke samma utgångspunkt rörande kostnaderna. Byggnadskomplexet är relativt nytt och synnerligen solitt uppfört, varför lösenbeloppet enligt vad styrelsen tidigare framhållit bör bestämmas med utgångspunkt från vad det skulle kosta att uppföra en liknande anläggning med avdrag för vad de befintliga byggnaderna genom förslitning och eljest på grund av sin ålder kunna anses ha minskat i värde.

Statskontoret har framfört vissa erinringar i fråga om förslagets ekonomiska innebörd. Därvid har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Förslagets ekonomiska innebörd kan icke bedömas utan uppskattning av det värde byggnaderna på södra lasarettområdet kunna ha för universitetet. Uppskattning kräves även av kostnaderna för uppförande av ny byggnad för folkskoleseminariet och iordningställande av ny seminarietomt.

Det föreslagna avtalet blir mycket kostsamt för det allmänna särskilt därigenom, att seminarietomten tages i anspråk av landstinget. Ytterligare utredning synes därför erforderlig innan förslaget kan godtagas i denna del. Skulle seminarietomten komma att inbegripas i överenskommelsen, synes ersättningen för därå befintliga byggnader böra uppgå till fulla värdet. Det må framhållas, att kostnaderna för seminariets flyttning komma att betydligt överstiga detta värde.

Det kapitaliserade värdet av avgälden för norra lasarettområdet överstiger vid en räntefot av 3 procent en halv miljon kronor. Såvitt statskontoret kan finna, skulle enligt förslaget någon ersättning för upplåten mark framdeles ej alls utgå. Ämbetsverket ifrågasätter om en eftergift av sådan utsträckning kan anses tillräckligt motiverad.

Departementschefen har förklarat sig dela den till grund för de förhandlingsdelegerades förslag liggande uppfattningen, att universitetets och landstingets behov av tomtmark bäst kunde tillgodoses därigenom, att universitetet erhöle hela södra lasarettområdet, medan landstinget för sjukhusändamål finge disponera norra lasarettområdet och seminarietomten. Departementschefen har sålunda i princip anslutit sig till förslaget i vad avser själva markdispositionen. Däremot har departementschefen funnit anledning till vissa erinringar i fråga om förslagets ekonomiska innebörd m. m. och härom anfört bland annat följande.

Jag vill erinra om att den universitetet tillhöriga delen av södra lasarettområdet torde få anses vara på obestämd tid upplåten till landstinget för sjukhusändamål mot det att sjukhusbyggnaderna få tagas i anspråk för klinisk undervisning. Särskilt tillkallade sakkunniga ha tidigare om denna upplåtelse uttalat, att den knappast torde kunna sägas upp utan att landstinget i ersättning anvisades annan tomtmark samt erhöle skälig ersättning för å området befintliga, för sitt ändamål användbara byggnader. Jag erinrar vidare om att staten sedan länge med hänsyn till sjukvårdsinrättningarnas betydelse för den medicinska undervisningen och forskningen vid uppförandet av nybyggnader för lasarettet brukat bidra med hälften av kostnaderna. Någon bindande förpliktelse för staten att även i fortsättningen lika med landstinget dela kostnaderna för nya sjukhusbyggnader föreligger emellertid för närvarande icke. I den mån statsbidrag ansetts böra komma i fråga har överenskommelse hittills träffats efter prövning i varje särskilt fall.

I fråga om inlösen av byggnaderna å södra lasarettområdet respektive seminarietomten har nu föreslagits, att lösenbeloppen skulle bestämmas till 50 procent av de värden, som av sakkunniga värderingsmän åsattes byggnaderna. Därjämte har föreslagits, att staten utöver nyssnämnda ersättningar skulle förbinda sig att bidra med halva kostnaden för sådana nya sjukhusbyggnader, som efter samstämmande beslut av riksdag och landsting komme

att uppföras å område norr om Allhelgona Kyrkogata, i den mån dessa ersatte byggnader på södra lasarettområdet. För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot att staten förbinder sig att inlösa byggnaderna på södra lasarettområdet (inberäknat befintliga sammanbindningsgångar mellan norra och södra lasarettområdet över Allhelgona Kyrkogata) mot 50 procent av värdet. En dylik halvering får anses såsom en logisk följd av att staten på sätt och vis är hälftendelägare i sjukhusbyggnaderna. Jag anser mig även kunna förorda, att staten på sätt föreslagits förbinder sig att bidra med halva kostnaden för nya sjukhusbyggnader i stället för byggnaderna å södra området.

Beträffande byggnaderna på seminarietomten ligga förhållandena annorlunda till. Byggnaderna ha helt bekostats av staten, medan landstinget svarat för viss del av kostnaderna för sjukhusbyggnaderna på södra området och staten för återstoden. Förslaget att lösenbeloppet även i detta fall skulle utgöra 50 procent av värdet torde förutsätta, att byggnaderna komma att utnyttjas för sjukvårdsändamål, i vilket fall staten skulle svara för halva byggnadsvärdet. Däremot har hänsyn icke tagits till att ett genomförande av förslaget i denna del skulle för staten medföra betydande kostnader, vilka icke skulle bliva täckta även om ersättning för fulla byggnadsvärdet skulle utgå vid inlösningen. För egen del vill jag därför, under erinran jämväl om vad byggnadsstyrelsen och statskontoret härvidlag anfört, på denna punkt förorda en sådan jämkning av förslaget, att seminariebyggnaderna skola av landstinget inlösas till fulla värdet vid inlösningstillfället.

I förslaget har förutsatts, att landstinget i samband med att universitetet återfår nyttjanderätten, respektive erhåller äganderätten till de olika delarna av södra lasarettområdet skulle befrias från nu utgående avgäld för norra lasarettområdet. Likaså skulle seminarietomten upplåtas avgäldsfritt. Vad sålunda föreslagits — vilket vid bedömande av avtalsförslaget i dess helhet torde få anses såsom en eftergift från statens sida — anser jag mig böra godtaga.

Departementschefen har vidare föreslagit vissa justeringar och kompletteringar av i förslaget intagna bestämmelser angående värderingsförfarandet, tidpunkten för de olika byggnadernas överlämnande m. m. samt slutligen uttalat, att de förhandlingsdelegerades förslag med av honom sålunda förordade ändringar syntes kunna läggas till grund för en överenskommelse i frågan mellan staten och landstinget.

Till stöd för det i *motionerna I: 285* och *II: 437* gjorda yrkandet, att riksdagen måtte besluta i enlighet med det av de förhandlingsdelegerade framlagda förslaget har anförts i huvudsak följande.

Då förslaget om tillgodoseende av universitetets i Lund behov av tomtmark i omedelbar anslutning till universitetsplatsen kommit från statsmakterna, och av båda parterna utsedda delegerade framlagt förslag till överenskommelse, hemställa vi att riksdagen måtte besluta på sätt sålunda föreslagits. Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott har vid sammanträde den 21 juni 1946 beslutat godkänna förslaget och förklarat, att landstinget för sin del vore villigt att avstå från ovannämnda område i dess helhet under förutsättning att landstinget norr om kvarteret Eskil d. v. s. norr om norra

sjukhusområdet i utbyte erhöle ett tillräckligt stort område så att landstinget på ett rationellt och ur sjukhussynpunkt tillfredsställande sätt kunde lösa lasarettets byggnadsfråga. Sedan länge har med hänsyn till lasarettets uppgift som undervisningssjukhus vid beviljande av statsbidrag till lasarettet tillämpats den principen att staten bidragit med halva kostnaden för nybyggnader m. m. Då det jämväl torde ligga i statens intresse, att landstinget i utbyte för den mark, landstinget avstår till universitetet, erhåller erforderliga tomtområden, samt då seminarieområdet, sedan det införlivats med lasarettområdet, kommer att tjäna den medicinska undervisningens och forskningens intressen, synes det vara motiverat, att ovan angivna princip jämväl kommer att tillämpas i fråga om bestämmandet av lösensumman för byggnaderna å seminarietomten. Landstinget skulle sålunda erlägga hälften av det lösenbelopp, som efter värdering bliver bestämt för ifrågavarande byggnader. Då det visat sig att någon tillfredsställande lösning av lasarettets byggnadsproblem icke kan ernås därest icke seminarietomten reserveras för lasarettets behov, och i betraktande av de betydande ekonomiska värden som för landstingets vidkommande stå på spel, anses att landstinget icke kan avstå från södra lasarettområdet om icke godtagbar överenskommelse om markkompensation erhålles norr om kvarteret Eskil. Den enda tomt, som därvid kan komma ifråga, är seminarietomten. Därest universitetet avstår från sina anspråk på det södra lasarettområdet förfaller också landstingets krav på att erhålla mark norr om kvarteret Eskil. Av seminarietomten behöver landstinget tillsvidare endast taga i anspråk ett mindre obebyggt område inrymmande viss del av seminariets skolträdgård. Lunds stad har utlovat att ställa till seminariets förfogande erforderlig mark för anläggande av ny trädgård.

Utskottet. I likhet med departementschefen har utskottet funnit den lämpligaste lösningen av förevarande markfrågor vara, att hela södra lasarettområdet ställes till universitetets förfogande, medan landstinget för sjukhusändamål får disponera norra lasarettområdet och seminarietomten. Utskottet ansluter sig därför liksom departementschefen i princip till det av de förhandlingsdelegerade framlagda förslaget i vad det avser själva markdispositionen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava de förhandlingsdelegerade föreslagit, att lösenbeloppet för byggnaderna å södra lasarettområdet respektive seminarietomten skulle bestämmas till 50 procent av de värden, som av sakkunniga värderingsmän åsattes byggnaderna. Departementschefen har för sin del icke funnit anledning till erinran mot att staten förbunde sig att inlösa byggnaderna på södra lasarettområdet mot 50 procent av värdet, men däremot på anförda skäl förordat en sådan jämkning av förslaget, att seminariebyggnaderna skulle av landstinget inlösas till fulla värdet vid inlösningstillfället. I motionerna I: 285 och II: 437 har bland annat framställts yrkande om att lösenbeloppet för sistnämnda byggnader skulle bestämmas i enlighet med de förhandlingsdelegerades förslag.

Enighet råder sålunda om grunderna för bestämmandet av lösenbeloppet för byggnaderna å södra lasarettområdet, medan beträffande motsvarande

grunder för byggnaderna å seminarieområdet olika meningar gjort sig gällande.

Även om skäl föreligga för ett biträdande av den ståndpunkt departementschefen i detta ärende intagit, har det likväl med hänsyn till angelägenheten av att frågan om dispositionen av berörda markområden snarast vinner sin lösning syntts utskottet vara lämpligare att i Kungl. Maj:ts hand läggas att vid ärendets fortsatta handläggning träffa den överenskommelse rörande grunderna för bestämmandet av lösenbeloppet för byggnaderna å seminarietomten — lägst inom ramen för de förhandlingsdelegerades förslag — som kan befinnas ändamålsenlig för ernående av ett positivt resultat.

Med vad utskottet sålunda anfört torde motionerna I: 285 och II: 437 få anses besvarade.

I fråga om förslaget ekonomiska innebörd m. m. i övrigt ansluter sig utskottet till vad departementschefen härutinnan förordat.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att med Malmöhus läns landsting träffa överenskommelse om dispositionen av viss tomtmark i Lunds stad m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet förordat;

b) att motionerna I: 285 och II: 437 må anses besvarade med vad utskottet här ovan anfört.

Stockholm den 13 maj 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Lindström, Larsson, Karl Andersson, Andrén, Johan Eric Ericson, fröken Osvald, herrar Ivar Persson, Bergh och fru Svenson;

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Malmborg i Skövde, Bergström, Falla, Lindholm, Åkerström, Hoppe, Onsjö, Petterson i Degerfors, Sefve och Persson i Vinberg.